

[Podmínky setkání dvou událostí]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[\[Příležitostné poznámky, 1989\]](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[\[Příležitostné poznámky, 1989\]](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 18. 7. 1989
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 18. 7. 1989

[Podmínky setkání dvou událostí]

Základním stavebním kamenem vesmíru (veškerenstva) jsou události. Každá událost je jakýmsi světem pro sebe, a zůstala by jím, kdyby odpovídala Leibnizově modelu monády, která byla bez oken. Naproti tomu jsou události vybaveny určitou reaktivitou (u různých událostí různou). To znamená, že události mají cosi jako „okna“ či „dveře“, i když tyto výrazy jsou příliš hrubé a proto nevhodné. Díky své reaktivitě je událost schopna reagovat na jiné události, ovšem za předpokladu, že jsou tu splněny základní podmínky. Tou nejzákladnější podmínkou je „blízkost“ událostí; na první pohled je vysvětlení celé záležitosti jednoduché, ale při podrobnějším prozkoumání se ukáže jako krajně nesnadné a složité. Nejprve tedy k té jednoduchosti. Událost B je schopna reagovat na událost A pouze za předpokladu, že je časově i prostorově do té míry oné události nablízku, že vlastně dochází k setkání obou událostí. Dvě události, které si jsou časově zcela blízké, ale prostorově si jsou vzdálené, na sebe reagovat nemohou právě tak, jako události prostorově velmi blízké, ale časově od sebe příliš vzdálené. A nyní k oné nesnadnosti. Abychom mohli mluvit o časové nebo prostorové blízkosti nebo naopak odlehlosti dvou událostí, musíme předpokládat čas a prostor jako nějaké formální kontinuum, které tu je dříve než události a je na nich do nějaké míry nezávislé. Ale právě tento předpoklad je hrubě nesprávný. Vzniká proto otázka, jak můžeme vysvětlit ony podmínky setkání dvou událostí, jestliže nic takového jako čas a prostor nemůžeme předpokládat před tím, než dojde k nějakému událostnímu dění. Aby tato záležitost mohla být náležitě vyložena, je zapotřebí celé další řady předpokladů a okolností atd. Proto můžeme jen apelovat na čtenáře, aby si nesnáš zmíněného problému podržel v paměti a s tou rezervou, že věc bude vyjasněna později, metodicky a tedy jaksi „na úvěr“ přijal naše prozatímní řešení. To spočívá v tom, že na jedné straně rezolutně sice popíráme jsoucnost nějakého absolutního času a prostoru ve smyslu newtonovském (což ostatně nikoho, kdo je trochu seznámen s moderní fyzikou, jistě nepřekvapí), ale že na druhé straně přece jen předpokládáme, že v rámci světa, tj. našeho kosmu, jsou časové a prostorové vztahy něčím „reálnějším“ či „objektivnějším“, než aby mohly být redukovány na cosi, co je jen „vnitřní“ či „soukromou“ záležitostí reaktivity jedné a druhé události. Zkrátka: žádný takový případ, kdy bylo možno se omezit jen na vztahy dvou událostí mezi sebou, není možný, protože většina reakcí (vzájemných) mezi událostmi je možná jen ve světě, kde takových a jiných částic je velmi mnoho, dokonce nesmírně mnoho. Bez tohoto pozadí by nebyla možná ani jediná reakce jedné události na událost druhou. Můžeme si to zatím představit tak, že každá událost má (vytváří) kolem sebe jakési pole, které se překrývá a prostupuje s polem nesčetných událostí jiných. Nesčetná vzájemně se prostupující pole (časo-prostorová!) jsou oním hledaným časem a prostorem.

18. VII. 89 [3. poznámka z tohoto dne – pozn. red.]

890718